

Boeken, een sensatie

Eindelijk kan iedereen langs de grote poort de Koninklijke Bibliotheek van België binnenstappen.
Het Librarium of het eerste boekmuseum in België is er voor het hele gezin en prikkelt alle zintuigen.

Japans boek in vlindervorm, 1786
KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, BRUSSEL

Koninklijke Bibliotheek opent Librarium

‘Een niet-periodieke, gedrukte publicatie van meer dan 49 pagina’s.’ Ergens in het museum waagt de Unesco zich aan een definitie van ‘boek’. In het Librarium wordt deze definitie echter uitgerekt tot een Japans boek in vlindevorm of een lang vel polychrome papyrus - van het 3.000 jaar oude Egyptische Dodenboek van Iouesânkh - of verengd tot een boekje van slechts 5 mm groot, *Le Notre Père*, compleet met opbergdoosje en loep. De scenograaf Christophe Gaeta, van onder andere de tentoonstelling ‘Dit is onze geschiedenis’ in het Europamuseum, kon dus alle kanten op en ook de bezoeker heeft maar te kiezen tussen de schriftsoorten, boekvormen, woord en beeld, de levens van een boek. De plattegrond lijkt wat op een flipperkast, met lichtgevende gebogen panelen als de flippers waar u als bezoeker tussen de heen-en-weertjes in het speelveld telkens terug naartoe wordt gezogen. Daar is ook de Woordenwerveling opgesteld, een installatie met rondcirkelende woorden in de drieëntwintig talen van de Europese Unie, het Arabisch, Oosterse talen en een aantal zogenaamde ‘dode’ talen zoals het Latijn.

HOREN, ZIEN EN ZWIJGEN

Zo’n 5.000 jaar geleden groeide de behoefte om taal bij te houden. Vanaf toen werden taal en communicatie zichtbaar, en wie graag naar boeken kijkt, komt in het museum ruim aan zijn trekken. Er zijn prachtexemplaren zoals de Historiebijbel uit 1355 in Gotisch schrift, het zeventiende-eeuwse boek Esther in Hebreeuws handschrift of een Azteekse facsimile van een handschrift dat bewaard wordt in de Vaticaanse Bibliotheca Apostolica. We leren dat schrijftabletten niet alleen uit klei maar ook uit ivoor of leisteen konden bestaan en dat het pop-upboek geen recente uitvinding is, zoals een boek over zonnepijlers uit 1624 illustreert. De elektronische bijchriften in het Nederlands en Frans (een Duitse en Engelse bezoekersgids is op komst) konden wat gebruiksvriendelijker, soms is het wachten op het bijschrift van uw keuze. De kracht van beelden wordt aanschouwelijk gemaakt door een exemplaar van *The Illustrated Press* uit 1843, kalligrammen van Appolinaire die van de bladspiegel ‘regenen’, Kuifje.

Bij de verschillende fasen die het boek van schrijver tot lezer doorloopt, horen telkens illustraties: handschriften van Erasmus en Colette, boekmaquettes van onder andere *Les Heures Claires* van Emile Verhaeren. Het is interessant om te zien wat er niet meer te zien is, want ook censuur is een fase in het leven van sommige boeken. Het

‘Enfer’-magazijn van de Koninklijke Bibliotheek wordt vandaag niet meer aangevuld, maar het wordt bewaard als getuige van waarover van eeuw tot eeuw gezwegen moest worden. In de preutse negentiende eeuw werd bijvoorbeeld het geslacht van de atletische naakten van Vlaams renaissanceschilder Martin Van Heemskerck driftig doorgehaald.

Het Librarium wil in de toekomst ter plaatse hedendaagse Belgische schrijvers interviewen. Nu al kan u kijken en luisteren naar gefilmde schrijversportretten. Een jonge Hugo Claus vertelt over de complete verrassing toen zijn roman *De Metsiers* in de prijzen viel. Ook citaten van vele andere Belgische auteurs verschijnen op het scherm. Louis Paul Boon vergelijkt taal met een op hol geslagen paard en Guido Gezelle zegt over zijn ‘tale’: “zij en weet van geen moeten, en om ze te vinden, zal men ze volgen overal waar ze gaat”.

TEXTUREN

In de argumentatie pro *papieren* boek gaat het dikwijls over het tactiele van papier. Als we echter de kostbare documenten van het Librarium zouden aanraken, verpulverden ze wellicht onder onze vingers. De meest fragiele documenten worden daarom om de drie maanden vervangen. Toch kan u terwijl u ernaar kijkt bijna de pen op het papier horen krassen of de kopiïsten kleine handjes zien tekenen bij de belangrijkste passages van het middeleeuwse *Apparatus* van Innocentius IV. Ter vergelijking kan u wel eens voelen aan het spijkerschrift op een reuzenkleitablet vooraleer u de touchscreens van de grote iPhones (‘tablet’computers) beroert om meer te weten over bepaalde tijdperken en thema’s. Zo ontdekken we dat er zelfs al briefwisseling was met kleitabletten, compleet met gebakken envelop. Een leuke zijspijng is die naar de schriften zonder woorden, zoals muzieknoden en cijfers. Het in Congo gevonden Ishango Bot, waarop 25.000 jaar oude inkepingen staan, wordt de eerste rekenmachine genoemd. Het staat symbool voor wetenschappelijk onderzoek in het Brussels gewest en is in een honderdvoudig uitvergroete versie te zien op de Keizerslaan.

In *Het groot boek der schriften* kunnen u en uw kinderen ook interactief aan de slag met een zoektocht naar de oorsprong van de verschillende alfabetten. Wat heeft ons Latijns alfabet te maken met het Etruskisch, het Grieks, het Fenicisch en de hiërogliefen? Maar ook schriften zoals het Cyrillisch, het Hebreeuws en zelfs het morsealfabet, dat als een voorloper van digitale communicatie wordt beschouwd, zijn te traceren.

Tom Pouce almanak, 1914
KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN
BELGIË, BRUSSEL

Reeks van zes ivoren schrijftabletten, 14de eeuw
KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN
BELGIË, BRUSSEL

Kopiïst in een scriptorium, rond 1460
KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN
BELGIË, BRUSSEL

9

Mm jony

Sensieut vngt petit traittie d'entre
 lame deuote z le cuer legl sappelle le
 mortiffient de vaine plausance fait
 z cōpose p' vne Roy de seale duc daïou
 p' luy mādē z ititule a tresreuerend
 pere en dieu l'archeuesq de toute
 legl traittie fu fait en lan mil-mj-
 16. Et duq̄l cōmence le proesme.

Tresreuerend pere en dieu Je
 han par la diuine grace ar

Qui
 Par
 Par

Provinciaal Cultuurcentrum Caermersklooster

Vrouwebroersstraat 6 - 9000 Gent
tel. 09 269 29 10 - fax 09 269 29 11
caermersklooster@oost-vlaanderen.be
www.caermersklooster.be

tentoonstelling

Jacques Tati *Deux Temps, Trois Mouvements*

i.s.m. het Filmfestival Gent

15 oktober 2010 tot 16 januari 2011

doorlopend open van 10 tot 17 uur - toegang tot 16.30uur
gesloten op maandag, 25-12-2010 en 1-01-2011

Graag onze e-nieuwsbrief?
mail naar: caermersklooster@oost-vlaanderen.be

Brief van Paul Verlaine aan
Arthur Rimbaud - Dossier
Rimbaud-Verlaine, 1873
KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN
BELGIË, BRUSSEL

Omdat zinnen alsmaar immateriëler worden, zal het Librarium de evoluties van het boek en de bibliotheek volgen en zelf debatten en ontmoetingen organiseren. De Koninklijke Bibliotheek wil ook haar digitale bibliotheek Belgica (belgica.kbr.be) beter integreren in het museum. En zolang er kinderen in het Librarium rondlopen, is er sowieso geen stilstand. Speciaal voor families is er een parcours met een koffertje en een doe- en plakboek van illustrator Geertjan Tillmans *De Letter-fretters ontdekken Librarium*.

SFEER SNUIVEN

Soms stijgt er uit boeken nog een kruisgeur op. In het Librarium is een boek te zien dat in 1830 bekogeld werd. Tijdens de Belgische Revolutie diende het huis en de privé-bibliotheek van Karel Van Hulthem, op de hoek van de Warandeborg, als hoofdkwartier voor de Belgische vrijwilligers. Ze wierpen er barricaden op met boeken en manuscripten. Het artillerievuur deed ze in het rond vliegen, tot zelfs onderaan de Warandeborg. Sommige met kogelgaten, zoals het hier getoonde exemplaar, *La vie admirable de la très illustre princesse S. Aldegonde*.

Veel sfeer hangt er ook in de vertrekken van kunstenaars zoals Henry Van de Velde en zijn vriend en dichter Max Elskamp, ingericht met hun boeken en met meubels en behang die Van de Velde zelf ontwierp. Of u kan wegdromen bij een vrijwel exacte kopie van de studeerkamer van Emile Verhaeren in Saint-Cloud (bij Parijs). De kamer werd samen met het volledige archief van de schrijver aan de Koninklijke Bibliotheek overgemaakt door Marthe Verhaeren, de weduwe van de dichter. Hij schreef met zicht op het werk van Georges Minne, Théo Van Ryselberghen en James Ensor.

An Devroe

info

**Librarium, Koninklijke
Bibliotheek van België,**

ingang via de
Kunstberg of
Keizerslaan 2,
1000 Brussel,
van maandag tot
zaterdag van 9 tot 17 uur,
info@kbr.be, www.kbr.be.

ABORIGINAL ART GALLERY

Investeer in
een 40.000 jaar
oude, nog steeds
levende cultuur.

Authentieke Aboriginal
kwaliteitskunstwerken
van internationaal
befaamde artiesten

Aboriginal Art Gallery – Australian Shop
Mageleinstraat 48, 9000 Gent

Open op: woensdag van 13.00u tot 18.00u
donderdag, vrijdag en zaterdag van 11.30u tot 18.00u
of op afspraak: 0475/70.85.99 - tel.: 09/224.30.93 - fax: 056/61.70.48

Raadpleeg onze on-line catalogoog op www.australianshop.com
Schrijf in op onze actuele nieuwsbrieven over Aboriginalkunst
via onze website www.australianshop.com rubriek contact.

ABORIGINAL ART: your best investment for the new millennium!
www.australianshop.com – info@australianshop.com